

کلاب اندازی برای...

ادامه در صفحه ۷

... مشاور سابق معاونت امور صنایع وزارت صمت درباره دلیل مهاجرت نیروی کار ماهر گفت: «ما علت اصلی این مسأله را بررسی نکرده‌ایم اما فکر می‌کنم وقتی فردی در کار خود حرفه‌ای و متخصص می‌شود، باید اصولاً به عنوان یکی از فنون مدیریتی، کارفرما بتواند کارکنانش را در واحد خود نگه دارد و از آنها صیانت کند. نباید بگذارد که از آن واحد تا حد امکان خارج شوند.»

او اضافه می‌کند: «ارتقاء شغلی یکی از مواردی است که ممکن است در محیط کاری محدود باشد و سبب شود نیروی کار از آن واحد خارج شود. این مسأله صرفاً درباره مهاجرت به خارج از کشور نیست؛ حتی ممکن است در دو واحد صنعتی در یک مجموعه شهرک صنعتی، این اتفاق بیفتد. واحدی که در آن شهرک وجود دارد، ممکن است پیشنهاد بهتری به یک کارگر یا متخصص دهد و این کارگر در یک واحد دیگری کار کند.»

فروتنی تأکید می‌کند: «مدیریت یک واحد صنعتی باید انگیزه‌های لازم را برای نیروی کار خود فراهم کند. یکی از موارد، ایجاد انگیزش مالی است. موارد دیگری نیز وجود دارد که از آن جمله می‌توان به احترام گذاشتن به نیروی کار و رعایت شأن و شئون نیروی کار اشاره کرد. همچنین در زمینه‌هایی باید هدف‌های فردی و سازمانی همسو شود. باید یک محیط خلاق و جذابی برای کارکنان فراهم شود که آنها علاقمند به حضور در محیط کاری خود باشند.»

او ادامه می‌دهد: «کارگر در هر صورت باید در اداره مجموعه خود را صاحب نقش بداند. یکسری مسائل در دوران ماطبیعتا مادی است، بنابراین باید به اندازه کافی به مسائل مادی توجه کرد. بخشی از مواردی از این دست هم غیر مادی است که باید مدیران واحدهای صنعتی به آن توجه کنند تا بتوانند نیروی کار خود را حفظ کنند.» مشاور سابق معاونت امور صنایع وزارت صمت درباره طرح طبقه‌بندی مشاغل بیان می‌کند: «طرح طبقه‌بندی مشاغل شامل کارگاه‌هایی می‌شود که تعداد نیروهای‌شان از یک حدی بالاتر است. جدا از اینکه بعضی از مدیران کارگاه‌ها و واحدهای تولیدی نمی‌خواهند خیلی خود را در چارچوب‌های قانونی بگنجانند و معمولاً از اجرای قانون فراری هستند، شاید علت این فرار آن است که برخی از دولتی‌ها در اجرای قوانین سخت‌گیری می‌کنند و الزامات زیاد و بعضاً بی‌جایی را برقرار می‌کنند. این رفتار زمینه فرار چنین مدیرانی را فراهم می‌کند و سبب می‌شود آنها از اجرای طرح طبقه‌بندی مشاغل خودداری کنند.» وی ادامه می‌دهد: «در طرح طبقه‌بندی مشاغل فقط مسائل مالی و پرداخت حقوق کارگران مطرح نیست، برخی مسائلی که در انتصابات به وجود می‌آید و دست‌وپاگیر و مانع پذیرش چنین طرح‌هایی می‌شود.»

بار آموزش نا کار آمد دانش‌آموختگان بر دوش فنی‌و حرفه‌ای بی‌مهارت‌ها جایی در بازار کار ندارند

گزارش

داده‌های آماری مرتبط با حوزه آموزش مهارت‌های فنی‌و حرفه‌ای نشان می‌دهد بخش قابل توجهی از مهارت‌آموزانی که خواهان کسب دانش‌های به روز فنی و تخصصی هستند را دانش‌آموختگان دانشگاهی تشکیل می‌دهند که به دلیل نداشتن مهارت‌های کافی امکان ورود به بازار کار برای آنها وجود نداشته و به همین دلیل به جای اشتغال در بازار کسب‌وکار به جمع بیکاران اضافه می‌شوند. در این شماره به استدلال داده‌های آماری حوزه اشتغال و مهارت‌آموزی و با اتکا به اهمیت ارتباط بخش‌های دانشگاهی و مهارتی، ضرورت تحول دیدگاه سیاستگذاری در راستای تبیین همزمان دانش و مهارت جهت اثرگذاری در تربیت نیروی کار را بررسی می‌کنیم.

علی حسین شهریور با بیان اینکه سازمان آموزش فنی‌و حرفه‌ای کشور مسئولیت تربیت و آموزش افراد جویای کار و توانمندسازی افراد برای احراز مشاغل فنی‌و حرفه‌ای را برای ورود به بازار کار بر عهده دارد، تصریح کرد: «بر اساس آمار موجود، ۴۵ درصد مهارت‌آموزان مراکز فنی‌و حرفه‌ای کشور فارغ‌التحصیلان دانشگاهی هستند و این آمار نشان می‌دهد که مدرک‌گرایی و تحصیل صرف در مدرسه و دانشگاه منجر به اشتغال نمی‌شود.»

تعادل عرضه و تقاضای بازار کار در بستر مهارت

در مجموع می‌توان گفت موضوعاتی مانند کسب و به‌روزرسانی دانش‌های مهارتی، تطبیق مهارت با تحصیلات دانشگاهی، تدوین سیاست‌های کلان مرتبط با بسترسازی جهت جذب دانش‌آموختگان در بازار کار، زمینه‌سازی در جذب بخش خصوصی برای سرمایه‌گذاری در حوزه اشتغال و تولید و تمرکز مراکز آموزش عالی بر ارتباط‌گیری با صنعت و مراکز مهارت‌آموزی و تربیت نیروی کار دانش‌آموخته ماهر به شرط ورود همزمان بخش خصوصی در قالب سرمایه‌گذاری و کارآفرینی در قالب سیاستگذاری کلان و نظارت‌امکان تحقق زمینه مناسب برای اشتغال و برقراری تعادل در عرضه و تقاضای نیروی کار را خواهند داشت.

به عبارت‌تی، دانش‌آموختگی و مهارت به عنوان لازم و ملزوم برای جذب نیروی کار در بازار اشتغال محسوب می‌شوند و افرادی موفق به جذب سریع در بازار کار و یافتن اشتغال موردنظر خود می‌شوند با درک ضرورت کسب دانش‌های مهارتی و گذراندن دوره‌های آموزش مهارت بر اساس نیاز روز بازار کار، همزمان با علم آموزش در دوران دانشگاه، مهارت را به عنوان کلید ورود به بازار کار مورد توجه داشته باشند.

مهارت‌آموزی در مسیر توسعه

بر همین اساس، می‌توان از آموزش مهارت به عنوان یکی از اصلی‌ترین راهکارهای ورود به بازار کار؛ حتی برای دانش‌آموختگان دانشگاهی نام برد. البته تجربیات کشورهای توسعه‌یافته و در حال توسعه در این خصوص که توسعه آموزش‌های مهارتی را همگام با توسعه در کشور و رشد اشتغال دانسته‌اند نیز نشان از مسیر درست در ارائه و گسترش مهارت‌آموزی بخصوص در بین دانش‌آموختگان دانشگاهی حکایت دارد.

امداد بر این بین از سیاست‌ها و هدفگذاری اشتباه آموزشی و اشتغالزایی دولت‌ها در دهه‌های گذشته در حوزه مهارت‌آموزی و ایجاد بسترهای اشتغال‌زایی نباید غافل شد که در واقع خروجی امروز در حوزه اشتغال دانش‌آموختگان و آمار بالای فارغ‌التحصیلان بدون مهارت را می‌تواند نتیجه بی‌توجهی به ضرورت مهارت‌آموزی به همراه آموزش‌های سطوح مختلف در مدارس و دانشگاه و همچنین عدم توجه کافی به ظرفیت‌های اشتغال در راستای بهره‌مندی از دانش فارغ‌التحصیلان دانشگاهی به شمار آید.

بین دانشگاه، صنعت و مراکز ارائه‌دهنده آموزش‌های مهارتی، موجب شکل‌گیری بازار کار پویا، تسهیل در یافتن شغل مناسب برای کارجویان و همچنین بسترسازی برای تربیت نیروی کار ماهر و دارای دانش روز خواهد شد.

چه کسانی جذب بازار کار می‌شوند؟

«ناصر چمنی» کارشناس و فعال حوزه بازار کار در خصوص ابزار لازم دانش‌آموختگان در خصوص جذب راحت در بازار کار به آتی‌نو گفت: «افراد دانش‌آموخته دارای مهارت به مراتب شرایط بهتری در راستای جذب در بازار کار نسبت به دانش‌آموختگانی دارند که مهارت‌آموزی را به داشته‌های تحصیلات دانشگاهی خود اضافه نکرده‌اند.» این کارشناس حوزه بازار کار همچنین با اشاره به اینکه قطعاً با نگاه پشت‌میزنشین و تحصیلات آکادمیک دانشگاهی بدون دخالت عمل‌گرایی و تجربیات آموزش عملی در کارگاه‌ها نمی‌شود به شرایط ایده‌آل در حوزه اشتغال و مهارت دست یافت، تصریح کرد: «با ادامه این روند و عدم تغییر نگاه سیاستگذاران و تصمیم‌سازان این حوزه، کم‌کم روند افزایش نرخ بیکاری به طور خاص در بین دانش‌آموختگان دانشگاهی را شاهد خواهیم بود.»

وی در خصوص متناسب‌سازی رشته‌های دانشگاهی بر مبنای آمایش سرزمینی نیز به آتی‌نو گفت: «دانشی که تجربه کاری را در کنار خود نداشته‌باشد، اثرگذاری لازم را در اقتصاد و رشد اقتصادی نخواهد داشت. اگر چه باید سال‌ها پیش به سمت متناسب‌سازی رشته‌های دانشگاهی حرکت می‌کردیم اما باز هم اگر این کار را در قالب سیاست‌های بازار کار قرار دهیم به سود بازار کار خواهد بود.» چمنی ادامه داد: «قبل از هر چیز ابتدا باید بازبینی و بازنگری در خصوص رشته شهرها صورت گیرد و نیازهای بازار کار هر شهر و استان شناسایی شود، سپس نسبت به استعداد و پتانسیل مناطق، رشته‌های دانشگاهی را تعریف کنیم.» این کارشناس حوزه کار با اشاره به آمار بالای بیکاری دانش‌آموختگان، اظهار کرد: «صرف‌نظر از اینکه داشتن مهارت و گرفتن مدرک چه سودی دارد وقتی بازار کاری برای فرد مهیا نیست؟ امروز وقتی جوانان مملکت برای یک مدرک دانشگاهی هزینه می‌کنند بدون آنکه مؤلفه‌های اصلی به لحاظ داشتن تجربه و شناخت بازار کار را داشته باشند، طبیعی است که نتوانند وارد بازار کار شوند.» وی با بیان اینکه باید نسبت به عرضه و تقاضای بازار در دانشگاه‌ها دانشجو بی‌زیریم، گفت: «متأسفانه نگاه برخی از دانشگاه‌ها به این موضوع اقتصادی شده است. اینکه دانشجو بیاید، پول بدهد، مدرک بگیرد، توانست کار پیدا کند چه بهتر، نتوانست ایرادی ندارد.»

گردش اقتصاد؛ بدون تربیت نیروی ماهر

معاون پژوهش، برنامه‌ریزی و سنجش مهارت سازمان آموزش فنی‌و حرفه‌ای کشور با اشاره به اینکه چرخش اقتصادی کشور بدون تربیت نیروی ماهر در عرصه کار و تولید امکان‌پذیر نیست، گفت: «مروزه نیروی ماهر و متبحر در مراکز آموزشی دانشگاهی تربیت نمی‌شود.»

مهم باید در اولویت سیاست‌ها قرار گیرد. با توجه به موارد مذکور، سیاست آموزش عالی به شرطی می‌تواند منجر به خروجی کارآمد نیروی کار بازار کار آموخته برای ورود مؤثر به بازار کار باشد که علاوه بر اجرای سیاست‌های اثرگذار حوزه تحصیلات آکادمیک که وظیفه ذاتی مراکز دانشگاهی است، با برقراری ارتباط مؤثر با مراکز آموزش مهارت مانند سازمان آموزش فنی‌و حرفه‌ای و ایجاد زمینه در ارتباط با صنایع و درهم آمیختگی علم و صنعت، زمینه تربیت نیروی دانش‌آموخته دارای مهارت را برای ورود راحت‌تر به بازار کار، اشتغال و تولید فراهم کند.

در این راستا، جمعیت ۴۴ درصدی دانش‌آموختگان در جمع بیکاران با نگاه به آمار ۹.۲ درصدی شاخص نرخ بیکاری و جمعیت رسمی ۲ میلیون و ۵۰۰ هزار نفری و ۴ میلیون نفری غیررسمی جمعیت بیکار در کشور و میزان بالا و قابل‌تأملی است که نشأت گرفته از بخشی از سیاست‌های آموزش عالی در سال‌ها و دهه‌های گذشته است و آسیب‌های فراوان آن به جامعه جوان دانش‌آموخته، بازار کار نیازمند افراد دارای مهارت و دانش روز و همچنین خروجی اقتصاد و توسعه کشور وارد شده است.

۵۲ درصد مهارت‌آموزان دانش‌آموختگان هستند

معاون آموزش سازمان آموزش فنی‌و حرفه‌ای کشور با ارائه داده‌های آماری در خصوص اقبال دانش‌آموختگان دانشگاهی برای کسب مهارت‌های فنی گفت: «۵۲ درصد از ورودی‌های حوزه مهارت‌آموزی سازمان فنی‌و حرفه‌ای کشور، دانش‌آموختگان دانشگاه‌ها هستند. این آمار نشان می‌دهد که در حوزه آکادمیک قابلیت‌های حرفه‌ای برای ورود به بازار کار در افراد ایجاد نمی‌شود.» محمدرضا شاه‌پسند با اشاره به آمار مذکور تصریح می‌کند که رویکردهای اصلی و اساسی سازمان آموزش فنی‌و حرفه‌ای کشور، ایجاد مهارت و ترمیم مهارت است. بر همین اساس کسانی که نیازمند مهارت هستند، در مراکز این سازمان جذب شده و آموزش می‌بینند تا قابلیت‌های حرفه‌ای برای ورود به بازار کار را کسب کنند. وی همچنین با بیان اینکه ۵۸ درصد مهارت‌آموزان سازمان فنی‌و حرفه‌ای وارد بازار کار و چرخه تولید و اشتغال می‌شوند، اهمیت ورود به چرخه کسب دانش‌های مهارتی را برای ورود به بازار کار و اشتغال برشمرد. آمار بالای مهارت‌آموزی دانش‌آموختگان دانشگاهی و از طرفی اشتغال حدود ۶۰ درصدی افراد دارای مهارت که از حوزه‌های فنی‌و حرفه‌ای موفق به گذراندن دوره‌های آموزش مهارت شده‌اند نشان از راهکار کسب مهارت برای ورود به بازار کسب‌وکار است که ارتباط معنادار بیکاری یا اشتغال دانش‌آموختگان و آموزش مهارت را نشان می‌دهد. در همین راستا یکی از راهکارهای اساسی جهت ایجاد تحول در حوزه مهارت‌آموزی، تغییر نگاه و سیاستگذاری مهارت‌محور در حوزه آموزش کشور است و تجربیات کشورهای توسعه‌یافته و دارای اقتصاد و تولید موفق نشان می‌دهد که برقراری ارتباط مؤثر

مهارت و تربیت نیروی کار ماهر و سیاستگذاری دهه‌های اخیر این بخش در سطح جهان به عنوان یکی از اساسی‌ترین شاخص‌های جذب نیروی انسانی در بازار کار شناخته و موردقبول دولت‌ها در تصمیم‌گیری‌های کلان اشتغال و تولید قرار گرفته و با توجه به اینکه در جهان امروز که اشتغال به عنوان یکی از دغدغه‌های اصلی نیروی جوان در بسیاری از کشورها مطرح شده میلیون‌ها نفر در قالب دانش‌آموختگان دانشگاهی برای یافتن شغل مناسب سال‌های نسبتاً زیادی را به تحصیلات دانشگاهی سپری می‌کنند. این افراد دارای مهارت هستند که فارغ از دانش‌آموختگی، نسبت به دیگران شرایط بهتر و شانس بیشتری جهت یافتن شغل دارند. شرایط امروز بازار اشتغال در جهان - و متعاقب آن در کشور ما - نشان می‌دهد کسب و به‌روزرسانی مهارت در کنار دیگر الزامات بازار کسب‌وکار از شروط اساسی برای ورود و ماندگاری نیروی کار در بازار اشتغال محسوب می‌شود و این مورد باید نقطه اتکاء برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌های کلان در حوزه تربیت نیروی کار و بازار اشتغال و تولید باشد.

ارتباط تحصیلات دانشگاهی با نیاز بازار

آمارهای مرتبط با شاخص‌های بازار کار نشان می‌دهد بخش مهمی از کارجویان را افراد دانش‌آموخته‌ای تشکیل می‌دهند که با مهارت مرتبط با تحصیلات دانشگاهی خود را ندارند و یا اینکه مهارت آنها در شرایط امروز بازار کار و اشتغال، به روزرسانی نشده و دارای استانداردهای اثرگذار نبوده و به این دلیل کاربردی نیست. به عبارتی همخوانی بین تحصیلات، نیاز مهارتی روز بازار کار و مهارت این افراد برقرار نشده است. بر اساس نظر کارشناسان حوزه بازار کار و اشتغال، یکی از علت‌های اصلی این مشکل که بخش بزرگی از جمعیت بیکاران کشور را دانش‌آموختگان دانشگاهی تشکیل می‌دهند این است که بازار کار در کشور کوچک است. مادامی که بخش خصوصی واقعی در کشور نقش آفرینی لازم را نداشته و بازار کار را بر مبنای محوریت بخش خصوصی توسعه ندیم، همواره با نرخ بیکاری بالا مواجه خواهیم بود و در همه بخش‌های اشتغال؛ بخصوص در جذب دانش‌آموختگان دانشگاهی مشکل خواهیم داشت.

برخلاف برخی از صاحب‌نظران حوزه کار که عدم مهارت کافی دانش‌آموختگان را دلیل اصلی بیکاری آنها عنوان می‌کنند، شاید نبود زمینه‌سازی و ظرفیت‌سازی کافی در حوزه اشتغال، مشکلات عدم جذب نیروی کار دانش‌آموخته را فراهم آورده است.

پیوند دانشگاه و مهارت؛ ضرورت بازار کار

تجربیات دهه‌های اخیر در بازار کار نشان می‌دهد مهارت‌آموزی و بسترسازی ارتباط آموزش مهارت‌های فنی و تخصصی و دانشگاه به عنوان یکی از مسائل مهم حوزه بازار کار در تربیت نیروی انسانی در قالب یکی از اساسی‌ترین نیازهای حوزه اشتغال و تولید مطرح است و برای ایجاد زمینه در راستای تحقق رونق تولید و اشتغال دانش‌آموختگان توجه تصمیم‌سازان به این

احسان احمدی

روزنامه نگار

آمارهای مرتبط با شاخص‌های بازار کار نشان می‌دهد بخش مهمی از کارجویان را افراد دانش‌آموخته‌ای تشکیل می‌دهند که با مهارت مرتبط با تحصیلات دانشگاهی خود را ندارند و یا اینکه مهارت آنها در شرایط امروز بازار کار و اشتغال، به روزرسانی نشده و دارای استانداردهای اثرگذار نبوده و به این دلیل کاربردی نیست. به عبارتی همخوانی بین تحصیلات، نیاز مهارتی روز بازار کار و مهارت این افراد برقرار نشده است. بر اساس نظر کارشناسان حوزه بازار کار و اشتغال، یکی از علت‌های اصلی این مشکل که بخش بزرگی از جمعیت بیکاران کشور را دانش‌آموختگان دانشگاهی تشکیل می‌دهند این است که بازار کار در کشور کوچک است. مادامی که بخش خصوصی واقعی در کشور نقش آفرینی لازم را نداشته و بازار کار را بر مبنای محوریت بخش خصوصی توسعه ندیم، همواره با نرخ بیکاری بالا مواجه خواهیم بود و در همه بخش‌های اشتغال؛ بخصوص در جذب دانش‌آموختگان دانشگاهی مشکل خواهیم داشت.

پیوند دانشگاه و مهارت؛ ضرورت بازار کار
تجربیات دهه‌های اخیر در بازار کار نشان می‌دهد مهارت‌آموزی و بسترسازی ارتباط آموزش مهارت‌های فنی و تخصصی و دانشگاه به عنوان یکی از مسائل مهم حوزه بازار کار در تربیت نیروی انسانی در قالب یکی از اساسی‌ترین نیازهای حوزه اشتغال و تولید مطرح است و برای ایجاد زمینه در راستای تحقق رونق تولید و اشتغال دانش‌آموختگان توجه تصمیم‌سازان به این